

Inż. Czerwiński Jan
6. Biała Podlaska

Oplata pocztowa ulszczona ryczałtem.

Zamek.

WIADOMOŚCI

ZWIĄZKU
POLSKICH ZRZESZEŃ TECHNICZNYCH
I ZWIĄZKU POLSKICH CZASOPISM
TECHNICZNYCH I ZAWODOWYCH

ROK VI

WARSZAWA, 6 maja 1930 R.

Nr. 18

STOWARZYSZENIA TECHNICZNE ZRZESZONE:

Stowarzyszenie Techników Polskich w Warszawie.
Polskie Towarzystwo Politechniczne we Lwowie.
Związek Polsk. Inżyn. Kolejow. Krakowskie Tow. Techniczne.
Stow. Elektrotechn. Polskich.
Polskie Stow. Inż. i Techn. województwa Śląskiego.
Stow. Polsk. Inżynierów Górniczych i Hutniczych.
Stow. Techników w Sosnowcu.
Stow. Techników Polskich w Wilnie.
Stowarzyszenie Inżynierów i Architektów w Poznaniu.
Stow. Techników w Poznaniu.
Stowarzyszenie Techników województwa Lubelskiego.
Związek Inżynierów Drogowych.
Stowarzyszenie Inżynierów i Techników ziemi Radomskiej.

Wolyńskie Stowarzyszen. Techników w Łucku.
Stowarzyszenie Polsk. Inż. Przem. Naftowego w Borysławiu.
Sekcja Techniczna Towarzystwa Wiedzy Wojskowej.
Stowarzyszenie Techników Polskich w Bydgoszczy.
Związek Techników Polskich w Częstochowie.
Stow. Techników Polskich w Toruniu.
Kujawskie Stowarzyszenie Techników we Włocławku.
Koło Techników w Ostrowcu.
Koło Techn. w Starachowicach.
Stow. Techników w Orudziądzu.
Stowarzyszenie Techników województwa Kieleckiego.
Stowarzyszenie Inżynierów Polaków w Ameryce.

TREŚĆ:

Ś. p. Inż. Wł. Rummel	A-77
Odlew odsrodkowy rur żeliwnych—Dyr. L. Piekarski	A-78
Kondensacja—Inż. A. Stucki	A-79
Kongres FABI	A-80

REDAKCJA I ADMINISTRACJA: WARSZAWA, ULICA CZACKIEGO 5
Konto czekowe P. K. O. 5878.

OGŁOSZENIA: $\frac{1}{4}$ str. 140 zł., $\frac{1}{2}$ str. 85 zł., $\frac{1}{4}$ str. 55 zł., $\frac{1}{8}$ str. 30 zł., $\frac{1}{16}$ str. 18 zł.
Prenumerata za kwartał zł. 1. Cena Nr. 18 — 25 gr.

Członkowie Zrzeszonych Stowarzyszeń wpłacają ulgową prenumeratę przez swe Stowarzyszenia.

Za prenumeratę dodatku Kroniki Technicznej 4 zł. kwartalnie.

STOWARZYSZENIE TECHNIKÓW POLSKICH

w Warszawie

KONTO — P. K. O. Nr. 128.

I. POSIEDZENIE TECHNICZNE.

W piątek, dnia 9 maja r. b. o godz. 8-iej wiecz. w Wielkiej sali gmachu Stowarzyszenia Techników Polskich w Warszawie (Czackiego 3-5) odbędzie się posiedzenie techniczne, na którym p. Stanisław Różański wygłosi odczyt p. t.: „Miasta St. Zjedn. Ameryki Północnej: a) regulacja miast, b) komunikacje“.

II. KOMUNIKATY KÓŁ i WYDZIAŁÓW.

KOŁO MECHANIKÓW zawiadamia, że we wtorek, dnia 6 maja r. b. o godz. 8 ej wiecz., w wielkiej sali odbędzie się posiedzenie Koła, na którym p.p. inż. Ignacy Dąbrowski i Stanisław Śliwiński wygłoszą odczyty: — pierwszy p. t.: „Energja odpadkowa w cukrowniach“, a drugi p. t.: „Udział cukrownictwa w elektryfikacji kraju“ — oba z przezroczami.

Dnia 20 maja r. b. odbędzie się następne posiedzenie Koła Mechaników, na którym p. inż. Cegielski wygłosi odczyt p. t.: „Zastosowanie pomp odśrodkowych do otworów wglębnych“. Posiedzenie odbędzie się w sali nr. IV.

Dnia 3 czerwca r. b. na kolejnym posiedzeniu Koła Mechaników w sali nr. IV wygłosi odczyt p. inż. Józef Landau p. t.: „O akumulatorach Ruthsa i ich zastosowaniu w przemyśle i elektrowni“ — z przezroczami.

KOŁO INŻYNIERÓW CYWILNYCH zawiadamia kolegów, że w sobotę, dnia 10 maja r. b. odbędzie się o godz. 7-iej wiecz. zwykle posiedzenie miesięczne z następującym porządkiem obrad: 1) dyskusja nad odczytem kol. Matuszewskiego o niektórych punktach ustawy budowlanej, 2) odczyt p. inż. Stanisława Zaykowskiego o przyczynach katastrofy budowanej w domu przy ul. Starynkiewicza, 3) ciąg dalszy dyskusji o żelaznej konstrukcji domów.

ZARZĄD KOŁA B. WYCH. POLITECHNIKI WARSZAWSKIEJ zawiadamia, że z racji 25-lecia strajku szkolnego, w dniu 29 maja r. b. odbędzie się Ogólny Zjazd Koleżeński z następującym porządkiem dziennym: godz. 9 min. 30 rano msza święta w kościele Zbawiciela, godz. 10 min. 30 rano akademia w auli Politechniki Warszawskiej z udziałem wprowadzonych gości, na którą składają się następujące referaty: 1) ogólna charakterystyka społeczeństwa i młodzieży politechnicznej epoki 1898—1905 r.“ — wygłosi kol. A. Ponikowski; 2) organizacja i życie w „Zjednoczeniu“ — wygłosi kol. Z. Piotrowski; 3) udział młodzieży politechnicznej w ruchach rewolucyjno-niepodległościowych — wygłosi kol. A. Kowalski; 4) udział młodzieży politechnicznej w pracy oświatowo-narodowej — wygłosi kol. K. Jakimowicz; 5) udział młodzieży politechnicznej w walce o szkolnictwo polskie — wygłosi kol. P. Podgórski. Po akademii o godz. 14-iej wspólny obiad w ścisłym gronie koleżeńskim. Udział w Zjeździe wynosi zł. 5. Obiad zł. 20. Koledzy, którzy będą chcieli uczestniczyć w obiedzie, proszeni są o wpłacenie do P. K. O. na konto 9816 złotych 20 do dnia 22 maja r. b. Wszelkich informacji w sprawie zjazdu udzielają: przewodniczący Koła kol. Lucjan Orłowski, Warszawa, Krucza 14, tel. 525-68 i 317-55 oraz sekretarz kol. Wacław Gaładyk, Warszawa, Kielecka 43, tel. 220-01. Zarząd Koła ma przyobiecane ulgi kolejowe dla uczestników Zjazdu oraz ulgowe bilety do teatrów.

ZARZĄD KOŁA DARMSZTADCZYKÓW niniejszem zawiadamia, że w środę, dnia 7 maja r. b. o godz. 8-iej wiecz. odbędzie się w sali nr. I koleżeńskie zebranie z następującym programem dziennym: 1) odczytanie protokołu z dnia 16 stycznia 1930 r., 2) sprawa projektu pomnika prof. Kittlera, stosownie do listu Związku Asystentów i Profesorów w Darmsztadzie, 3) pogadanka techniczna, 4) sprawy bieżące i wolne wnioski, 5) koleżeńska herbatka.

(D. ciąg patrz III str. okładki).

Polska Bibliografja Techniczna.

1927. 622.1:553.982(438)
 P B Przemśl. Naft. Nr. 7.
 I ŚWIDERSKI BOHDAN dr. O programie i organizacji badań geologicznych w Karpatach. 600 sl.
1927. 622.323(438)
 P B Przemśl. Naft. Nr. 8.
 I KOWALEWSKI KONRAD. Uruchomienie państwowych terenów naftowych. 1620 sl.
1927. 622.68+662.75
 P B Przemśl. Naft. Nr. 9, 10 i 11.
 I PIOTROWSKI W. J. inż. Normalizacja produktów naftowych. 1560 sl. + 19 rys.
1927. 662.69
 P B Przemśl. Naft. Nr. 10 i 11.
 I WISNIEWSKI WIKTOR stud. oddziału naft. Pol. Lwów. Obliczenie strat przy spalaniu kotłów gazem ziemnym. 800 sl.
1927. 622.24
 P B Przemśl. Naft. Nr. 10.
 I JAMRÓZ STANISŁAW inż. Badanie i kontrola materiałów wiertniczych. Mechaniczna Stacja Doświadczalna Politechniki Lwowskiej w współpracy z przemysłem naftowym. 360 sl. + 3 rys.
1927. 351.821.3:622.323
 P B Przemśl. Naft. Nr. 12.
 I MAJEWSKI ZENON dr. Uwagi na temat kodyfikacji ustawy naftowej. 900 sl.
1927. 622.1:553.982(438)
 P B Przemśl. Naft. Nr. 12.
 I TEISSEYRE WAWRZYNIEC dr. Pogląd krytyczny na stan badań geologicznych w strefie naftowej Karpat. 900 sl.
1927. 622.47:622.276.4
 P B Przemśl. Naft. Nr. 12.
 I ŻULISŁAWSKI STANISŁAW inż. Kalkulacja kosztów popędu dla sztucznego wydobywania płynu z otworu. 800 sl. + 5 rys.
1927. 622.243:622.323
 P B Przemśl. Naft. Nr. 12.
 I KRYGOWSKI MIECZYSLAW inż. Koronki odpieralne żeliwne i linowe. 250 sl. + 2 rys.
1927. 622.243:622.323
 P B Przemśl. Naft. Nr. 12.
 I ASLAN - ZUMPART GUY inż. Wprowadzenie systemu pelsywańskiego do wierceń w zachodniej Małopolsce. 170 sl. + 1 wykres.
1927. 622.323:658.56
 P B Przemśl. Naft. Nr. 12.
 I MAZANEK STANISŁAW. Wykresy Gantt'a w przemyśle naftowym. 1600 sl. + 2 wykresy.
1927. 622.323(438)(063)
 P B Przemśl. Naft. Nr. 13.
 I Zjazd Naftowy. 1080 sl.
1927. 622.1:553.982(438)
 P B Przemśl. Naft. Nr. 13.
 I ŚWIDERSKI BOHDAN. Obecny stan badań geologicznych na wschodnich karpaccich terenach państwowych. 540 sl.
1927. 622.323:622.245.3
 P B Przemśl. Naft. Nr. 13 i 15.
 I SCHWEIGER B. inż. O zamykaniu wody przy wierceniu za ropą. 1400 sl. + 12 rys.
1927. 622.243.1
 P B Przemśl. Naft. Nr. 14.
 I BIELSKI Z. prof. inż. Wybór metody wiercenia. (Referat wygł. na Zjeździe Naft. we Lwowie dn. 26.VI.1927 roku). 1800 sl. + 2 rys.
1927. 622.243.1
 P B Przemśl. Naft. Nr. 15.
 I KRYGOWSKI MIECZYSLAW inż. Wybór metody wiercenia. (Koreferat wygł. na Zjeździe Naftowym we Lwowie dn. 26.VI 1927 r.). 1200 sl.
1927. 622.323(438):622.276
 P B Przemśl. Naft. Nr. 16, 17, 18 i 19.
 I FINGERCHUT MAKSYMILJAN inż. górn. Eksploatacja złóż ropośnych w Polsce. 2710 sl. + 37 rys. + 15 tabl.

OD REDAKCJI.

Warunki ekonomiczne zmuszają nas często do odmówienia sobie zakupu bieżących dzieł fachowych, a nawet prenumeraty większej ilości czasopism technicznych i w ten sposób jesteśmy często odcięci od możliwości śledzenia rozwoju myśli technicznej w kraju i zagranicą.

Pragnąc zaradzić temu brakowi, przystępujemy do Wydawania przy „Wiadomościach“ dodatku

„Kronika Techniczna“.

Dodatek Powyższy obejmuje treść ciekawych zagadnień poruszonych w piśmiennictwie fachowym krajowym i zagranicznym.

Każdy z Kolegów może zostać współpracownikiem. Przyjęte przez Komisję Redakcyjną artykuły będą honorowane.

Prosimy kolegów o przysłanie do Redakcji życzeń i informacji, jakie dziedziny ich interesują.

Kronika Techniczna wychodzi od kwietnia r. b.

Nr. 1 został dołączony jako okazowy do Nr. 16 — 17 i przesłany do wszystkich członków.

Następne numery będą dołączone do Wiadomości tylko tym członkom, którzy opłacą dodatkową prenumeratę Zł. 4.—za II-gi kwartał do dnia 10 maja r. b. do P. K. O. na konto Nr. 5878.

PATENTY

na wynalazki, rejestracje marek, modeli wzorów w Polsce i zagranicą.

Czempński i Skrzypkowski
Inżynierowie
Rzeczniccy patentowi.

Warszawa, ul. Krucza № 43.
Telefon Nr. 226-70.
Adres telegr. „Prawo-Warszawa“.

- P** 1927. 331(438):622.323(438)
B Przemysł. Naft. Nr. 16.
T SETKOWICZ PAWEŁ inż. Statystyka postępu wierceń. 250 sł. + 1 tabl. + 1 wykres.
- P** 1927. 622.323:622.24
B Przemysł. Naft. Nr. 17 i 18.
T JAMRÓZ STANISŁAW dr. inż. Mechaniczna Stacja Doświadczalna P. Lwów. Organizacja badań i kontroli materiałów używanych w przemyśle naftowym. (Sprawozdanie Oddziału badań i kontroli materiałów wiertniczych Mechanicznej Stacji Doświadczalnej Polit. Lwów.). 1650 sł.+44 rys.
- P** 1927. 622.323(438)
B Przemysł. Naft. Nr. 18.
T TOŁWIŃSKI K. inż. Schodnica. 600 sł. + 1 mapka.
- P** 1927. 622.276:622.323
B Przemysł. Naft. Nr. 20.
T ALTENBERG MAURYCJ inż. Elektryczne tłokowanie szybów naftowych (z powodu art. inż. M. Fingerchuta „Eksploracja złóż roponośnych w Polsce“). 560 sł. + 4 tab.
- P** 1927. 657.1
B Przemysł. Naft. Nr. 20.
T Nowoczesna organizacja pracy biurowej. 500 sł.
- P** 1927. 622.245.52:622.323
B Przemysł. Naft. Nr. 21.
T RUTKOWSKI WITOLD inż. Torpedowanie otworów wiertniczych. (Referat wygł. na Zjeździe Naftowym dn. 28-go czerwca 1927 r.). 1200 sł. + 1 rys.
- P** 1927. 658.01:622.323(438)
B Przemysł. Naft. Nr. 21.
T MAJEWSKI ZENON dr. Borysław „Standard Nobel S. A.“. Usprawnienie administracji przedsiębiorstw naftowych. 900 sł.
- P** 1927. 622.276.4:622.323
B Przemysł. Naft. Nr. 22.
T ENGL. STEFAN inż. Metody wydobywania ropy przy pomocy sprężonych gazów. (referat wygł. na Zjeździe Naftowym dn. 27.VI 1927 r.). 650 sł. + 6 rys.
- P** 1927. 657.1
B Przemysł. Naft. Nr. 22.
T CHRISTOF MIECZYSLAW prof. Państw. Szkoły Ekonom.-Handl. we Lwowie. Nowoczesny sposób księgowania. „Ruf“ Księgowność Szwajcarska. 840 sł. + 4 rys.
- P** 1927. 553.982(438)
B Przemysł. Naft. Nr. 23.
T ŚWIDERSKI dr. Wyniki i zadania karpackiej geologii naftowej. (referat wygł. na Zjeździe Naftowym 27 czerwca 1927 r.) 540 sł.
- P** 1927. 622.1:553.982(438)
B Przemysł. Naft. Nr. 23.
T ZIELIŃSKI J. JÓZEF im. Przegląd metod geofizycznych i pożytek ich stosowania przy badaniu naszych terenów naft. (Referat wygł. na Zjeździe Naftowym we Lwowie 27 czerwca 1927 r.). 1080 sł.
- P** 1927. 553.982(438)
B Przemysł. Naft. Nr. 24.
T OBTUŁOWICZ JULJAN inż. Wyniki i zadania geologii na terenach zachodniego zagłębia naftowego (koreferat wygł. na Zjeździe Naftowym we Lwowie 27 czerwca 1927 r.), 1200 sł.
- P** 1928. 063(665)
B Przemysł. Naft. Nr. 20.
T Rezolucje Zjazdu Naftowego 680 sł.
- P** 1928. 341:665
B Przemysł. Naft. Nr. 20 i 21.
T MAJEWSKI ZENON dr. Czy kiedy i jakiej potrzeba zmiany ustawy naftowej? (referat wygł. na Zjeździe Naftowym w Jaśle dn. 30 paźdz. 5. r.). 5680 sł.
- P** 1928. 331:665
B Przemysł. Naft. Nr. 21 i 22.
T MAZANEK STANISŁAW. Metody Naukowej Organizacji w przemyśle naftowym (referat wygł. na Zjeździe Naftowym w Jaśle dn. 30 paźdz. b. r.). 4260 sł.
- P** 1928. 621.5:665(73)
B Przemysł. Naft. Nr. 21, 22 i 24.
T KLIMKIEWICZ WŁADYSŁAW inż. Wydobywanie ropy za pomocą sprężonego gazu lub powietrza w Stanach Zjednoczonych. A. P. 3870 sł.
- P** 1928. 063:665(73)
B Przemysł. Naft. Nr. 23.
T KLIMKIEWICZ WŁADYSŁAW inż. Zjazd Naftowy w Polsce. 1550 sł. + 4 rys.
- P** 1928. 331:665
B Przemysł. Naft. Nr. 23 i 24.
T WOJNAR JÓZEF inż. Badanie czasu czynności wiertniczych (referat wygł. na Zjeździe Naft. w Jaśle dnia 28 paźdz. r. b.). 4860 sł. + 3 wykr. + 2 tab.

XII. ZJAZD

GAZOWNIKÓW i WODO-
Ciągowców polskich

połączony

z

WALNEMI ZEBRANIAMI

ZRZESZENIA GAZOWNIKÓW I WO-
DOCIĄGOWCÓW POLSKICH ORAZ
ZWIĄZKU GOSPODARCZEGO GA-
ZOWNI I ZAKŁADÓW WODOCIĄ-
GOWYCH W PAŃSTWIE POLSKIM

odbędzie się w dniach

8, 9, 10 i 11 MAJA 1930 ROKU

W DROHOBYCZU.

KOMITET ORGANIZACYJNY
BORYSLAW, S. A. „GAZOLINA“

Ś. p. Inż. Władysław Rummel.

Urodził się w r. 1855 w majątku Hermanówka, woj. Białostockiego. Już ojciec ś. p. Władysława był inżynierem dawniejszego korpusu inżynierów komunikacji w Petersburgu i przyjmował czynny udział przy budowie kolei Petersbursko-Warszawskiej.

Po skończeniu gimnazjum w Warszawie ś. p. Władysław Rummel wstąpił do Instytutu Inżynierów Komunikacji w Petersburgu, który ukończył w r. 1875. Po skończeniu Instytutu brał udział w poszukiwaniach i badaniach hydrotechnicznych przy regulacji Wisły. W r.

1878 został zaangażowany do budowy portu w Libawie. Od tej chwili poświęcił się całkowicie budowie portów, początkowo na Czarnym Morzu (Odessa, Berdiansk i in.), a stamtąd został przeniesiony na stanowisko naczelnika robót portu Rewelskiego, a następnie Ryskiego. Jednocześnie stał na czele poszukiwań hydrotechnicznych na morzu Bałtyckim. Ostatnie lata przed rewolucją został powołany na stanowisko naczelnego inżyniera przy budowie portu w Petersburgu. Pod Jego kierownictwem została dokonana przebudowa tego portu.

Podczas wojny został Mu również powierzony nadzór przebudowy portów Morza Białego i Oceanu Lodowatego, a także powie-

rzona Mu została praca przy wykonaniu kanału morskiego pomiędzy zatokami Fińską i Ryską przez Monzunt, co dało możliwość wprowadzenia okrętów wojennych do zatoki Ryskiej.

Nazwisko ś. p. inż. Rummla było szeroko znane wśród fachowców w kraju i zagranicą. Międzynarodowy Kongres Żeglugi, który się odbył w r. 1908 w Petersburgu, wybrał Go na swego prezesa, a na międzynarodowym Kongresie Żeglugi w r. 1912 w Filadelfiji został obrany na wiceprezesa tegoż Kongresu. Wybitne wiadomości fachowe dawały Mu tak wielki autorytet, że po rewolucji rosyjskiej bolszewicy nie chcieli Go wypuścić z Rosji i ostatecznie zgodzili się na skutek nacisku ze strony dyplomatycznej placówki polskiej na wyjazd ś. p. inż. Rummla do kraju. Po powrocie do kraju inż. Rummel zajął się usilnie rozwiązaniem sprawy budowy własnego polskiego portu i dzięki Jego imieniu zainteresowały się sprawą budowy portu w Gdyni sfery zagraniczne i zostało sformowane francusko-polskie Konsorcjum do budowy portu w Gdyni, które uzyskało niezbędne kredyty dla przystąpienia do tej budowy. Do ostatniej chwili swego życia ś. p. inż. Rummel żywo interesował się tą budową i niejednokrotnie służył radami, zdobytemi swoją długoletnią praktyką w dziedzinie budowy portów morskich.

Przy niepospolitych zaletach umysłu posiadał ś. p. Władysław Rummel wyjątkową kulturę duchową

Subtelność jego uczuć, życzliwość i uprzejmość w stosunkach z ludźmi, stała pogodą ducha, szlachetność w każdym czynie i szczerzy nigdy nie zachwiany patryjotyzm narodowy sprawiały to, że był nie tylko ogólnie szanowany, ale i kochany.

Zostawił po sobie szczerzy żal i najlepszą pamięć jako człowiek niepospolitego rozumu i wielkiego serca

Dyr. LUDWIK PIEKARSKI.

Odlew odśrodkowy rur żeliwnych

według systemu de Lavaud.

(Referat wygłoszony w Kole Mechaników Stow. Techn. w Warsz.).

Sprawa obniżenia kosztów wyrobu w przemyśle odlewniczym napotyka na znaczne trudności.

Z natury techniki odlewniczej wynika, iż właściwa czynność odlewania stanowi tylko nieznaczny ułamek tych wszystkich czynności, które składają się na całość prac związanych z odlewem. Znaczna większość pracy polega bowiem na wykonywaniu całego szeregu czynności pomocniczych, a więc — na przygotowaniu modeli, form w piasku, trzpieni (karni) i t. p.

Jest przeto rzeczą zrozumiałą, iż cały niemal wysiłek kierownika odlewni ma na celu możliwe uproszczenie tych czynności i zredukowanie czasu potrzebnego na ich wykonanie do możliwego minimum.

Możność jednorazowego tylko użycia formy piaskowej jest równoważna ciągłemu marnowaniu pracy, której koszt, łącznie ze znacz-

nemi kosztami materiałów pomocniczych, jak: piasek, spoiwo, środki spulchniające, słoma i t. p., odbija się poważnie na kosztach własnych produkcji. Szczególnie jaskrawo uwydatnia się powyższa okoliczność przy masowej produkcji.

Pierwszym etapem w kierunku ulepszenia, i związanego z tem, potaniaenia kosztów produkcji było zastosowanie, obok formowania maszynowego, form stałych. Przejście od form, ulegających natychmiastowemu zniszczeniu po dokonaniu odlewu, do form mniej lub więcej stałych, nie usunęło jednak wszystkich czynników wpływających na podrożenie produkcji, bowiem ze względu na to, iż użycie form stałych pociąga za sobą znaczne kurczenie się metalu, rdzenie (karnie) musiałyby być wykonywane w dalszym ciągu z piasku.

Problem potaniaenia kosztów produkcji został rozwiązany w sposób zadawalający dopiero z chwilą zastosowania do odlewu przedmiotów posiadających kształt cylindryczny, systemu odśrodkowego czyli wirowego.

Przy stosowaniu form wirujących do odlewu rur, odpada zupełnie praca nad sporządzeniem form, a więc praca pod pewnym względem nieprodukcyjna. Obok formy stałej, do odlewu odśrodkowego rur, używa się tylko niewielkiego rdzenia piaskowego, który jest niezbędny do ukształtowania wnętrza kielicha. Korzyści jednak, jakie daje system odlewu odśrodkowego, mają swe źródło nie tylko w trwałości formy odlewniczej, lecz również w znacznej wydajności maszyny, koszta bowiem siły napędowej, oraz obsługi maszyny, wobec usunięcia potrzeby sporządzenia oddzielnej formy do każdego odlewu, są minimalne.

Jako wymowną ilustrację przewagi systemu odśrodkowego nad systemem odlewu w formach piaskowych, pozwolę sobie przytoczyć następujące zdanie p. Leona Gammen'a:

„Przy systemie odśrodkowym 25-ciu robotników jest w stanie wyprodukować przeciętnie 600 rur w ciągu określonej jednostki czasu, gdy tymczasem przy formowaniu w piasku w tym samym czasie 80-ciu robotników produkuje zaledwie 400 rur”.

Odlew odśrodkowy posiada przewagę nad odlewem w formach piaskowych nie tylko pod względem ekonomicznym. Z punktu widzenia metalurgicznego, posiada on bowiem niedającą się zaprzeczyć przewagę nad zwykłym, stowanym dotychczas, sposobem odlewu.

**Streszczenie odczytu inż. Ad. Słuckiego, pod tytułem:
„Chłodzenie wieżowe dla kondensacji turbin
i maszyn parowych“,**

który odbył się w dn. 2 kwietnia 1930 r. w Kole Mechaników przy Stowarzyszeniu Techników Polskich w Warszawie.

Rozrost jednostek turbinowych powoduje potrzebę instalowania coraz większych chłodzi wieżowych, o wymiarach poprzednio nieosiągniętych. W związku z tem konstruktorzy szukają nowych dróg, i ostatnio uwidacznia się dążenie do użycia wzmożonego ciągu po-

wietrza przez zastosowanie wentylatorów; wpływa to na znaczne zwiększenie wydajności chłodzenia.

Prelegent obliczył na podstawie wykresu entropowego, iż obniżenie temperatury wody w skraplaczu turbiny parowej o jeden stopień Cel. daje 0,67% oszczędności na zużycie pary. Takie obniżenie temperatury wody można osiągnąć przez powiększenie obiegu wody, zmniejszenie rozpiętości strefy chłodzenia i przez wzmoczenie przewiewu powietrza. Np. obniżenie temperatury wody o 5° C. daje, już po odliczeniu zwiększonej pracy pomp, ok. 3% oszczędności pary, czyli to samo co powiększenie ciśnienia pary z 14 at. na 25 at. przy 400° C. i prężności w skraplaczu 0,05 at.

Liczne przezrocza przedstawiały chłodnie wieżowe, budowane przez prelegenta, między którymi zainteresowanie budziły chłodnie zaopatrzone w rozpryskiwacz wirujący i w płaszczyzny ociekowe, tak wielkie, że woda spływa po nich warstwą nie grubszą, niż $\frac{1}{3}$ mm. Rozpryskiwacz ten obraca się zupełnie samoczynnie pod działaniem reakcji wytryskającej wody tak, jak koło Segnera; na rurach rozpryskiwacza umocowane są skrzydła wentylatora, które razem z nim wirują.

Prelegent przedstawił również liczne chłodnie firm zagranicznych, między którymi wyróżniała się chłodnia Worthingtona, całkowicie żelazna i zaopatrzona w rozpryskiwacz samowirujący, dalej chłodnia całkowicie betonowa, ustawiona w elektrowni „Trattendorf” oraz chłodnie dyszowe z tryskaczami. Te ostatnie zajmują pięć razy więcej miejsca od chłodni wieżowych i rozprzestrzeniają dookoła tumany oparów, lecz dają dobry efekt chłodzenia.

W zakończeniu prelegent zwrócił uwagę na doniosłość badań doświadczalnych w dziedzinie powrotnego chłodzenia wody i na konieczność wykonywania takich badań w kraju.

Federacja Belgijskich Stowarzyszeń Inżynierskich

FABI

Z okazji obchodu stulecia niepodległości Belgii pod Wysokim Protektoratem J. K. M. Króla Belgii odbędzie się w dn. 17—21 czerwca 1930 r. uroczysty Zjazd Federacji.

Zjazd będzie połączony z całym szeregiem wycieczek oraz zwiedzaniem wystawy.

Udział wynosi zarówno dla panów jak i pań po 70 belgasów od osoby. Uczestnicy będą korzystać w granicach Belgii ze zniżki 35% na kolejach.

Zgłoszenia należy kierować w pierwszych dniach maja pod adresem: — M. H. Verheye, Secretaire de la FABI, 23, rue Charles de Groux à Bruxelles.

- P** 1928. 622:665
B Przemśł. Naft. Nr. 23.
T REGUŁA P. inż. Zamknięcie ga-
 zów na szybie „Łaszcz I” w Buch-
 towcu obok Pasiecznej. 1210 sł. +
 4 rys.
- P** 1930. 355.53:358.116
B Przegl. Art. Nr. 1 i 2.
T JURECKI MARJAN mjr. dypl.
 Artylerja przeciwlotnicza w obronie
 tyłów. 11080 sł. + 11 rys.
- P** 1930. 355.48(43)
B Przegl. Art. Nr. 3.
T SIPPKO GUSTAW inż. Niemiecki
 przemysł górniczo-hutniczy w wielkiej
 wojnie światowej. 4590 sł. + 12 tab.
- P** 1929. 665.882+621.392+621.791
B Spaw. i cięcie met. Nr. 1.
T SZNERR A. dr. Spawanie (c. d).
 1600 sł. + 4 rys. + 4 tabl.
- P** 1929. 665.882+621.392+621.791
B Spaw. i cięcie met. Nr. 2.
T SZNERR A. dr. Spawanie (c. d).
 2080 sł. + 11 rys.
- P** 1929. 621.791
B Spaw. i cięcie met. Nr. 3.
T SZNERR A. dr. Spawanie (c. d).
 1500 sł. + 6 rys.
- P** 1929. 621.791+665.8
B Spaw. i cięcie met. Nr. 4.
T SZNERR A. dr. Spawanie (c. d).
 1000 sł. + 13 rys.
- P** 1929. 621.791+665.86
B Spaw. i cięcie met. Nr. 5.
T SZNERR A. dr. Spawanie (c. d).
 2150 sł. + 4 rys. + 2 tabl.
- P** 1929. 621.791+665.8
B Spaw. i cięcie met. Nr. 6.
T SZNERR A. dr. Spawanie (c. d).
 2800 sł. + 1 rys.
- P** 1929. 621.791.5
B Spaw. i cięcie met. Nr. 7.
T SZNERR A. dr. Spawanie (c. d).
 2200 sł. + 7 rys.
- P** 1929. 621.791.5
B Spaw. i cięcie met. Nr. 8.
T SZNERR A. dr. Spawanie (c. d).
 2100 sł. + 7 rys.
- P** 1929. 621.791.53
B Spaw. i cięcie met. Nr. 9.
T SZNERR A. dr. Spawanie (c. d).
 2000 sł. + 11 rys.
- P** 1929. 621.791.5
B Spaw. i cięcie met. Nr. 10.
T SZNERR A. dr. Spawanie (c. d).
 1700 sł. + 16 rys. + 12 tabl.
- P** 1929. 621.791.5
B Spaw. i cięcie met. Nr. 11.
T SZNERR A. dr. Spawanie (c. d).
 2000 sł. + 12 rys.
- P** 1929. 621.791.5
B Spaw. i cięcie met. Nr. 12.
T SZNERR A. dr. Spawanie (dok. cz
 I). 2800 sł. + 4 rys.
- P** 1930. 621.791:696+621.64
B Spaw. i cięcie met. Nr. 3.
T Zastosowanie spawania przy roz-
 szerzeniu Miejskiej Sieci Gazowej w
 Warszawie. 450 sł. + 4 rys.
- P** 1930. 658.386:621.791
B Spaw. i cięcie met. Nr. 3.
T BIERNACKI J. inż. Szkolnictwo i
 przemysł spawalniczy. 1200 sł. + 9
 rys.
- P** 1930. 621.791
B Spaw. i cięcie met. Nr. 3.
T SZNERR A. dr. Spawanie (c. d).
 1000 sł. + 4 rys.
- P** 1930. 658.386:621.791+629.13(7)
B Spaw. i cięcie met. Nr. 3.
T SKARBIŃSKI M. inż. Egzamin
 spawaczy w lotnictwie amerykań-
 skim. 1300 sł. + 7 rys.
- P** 1930. 351:665.8(493)
B Spaw. i cięcie met. Nr. 3.
T Belgijska ustawa z dn. 20 kwietnia
 1929 r. o składach karbidu, produkcji
 acetylenu do spawania i cięcia me-
 tali przy pomocy palnika. 1650 sł.
- P** 1925. 669.162.2+66.041.53
B Przegl. Górn. Hutn. Nr. 20.
T ŁOSKIEWICZ WŁADYSŁAW inż.
 Wpływ ilości dysz na bieg wielkiego
 pieca M. Derclaye (tłum z upoważ-
 nieniem red. Revue de Metalurgie).
 1100 sł. + 7 rys. + 2 tabl.
- P** 1925. 622:658.01
B Przegl. Górn. Hutn. Nr. 20.
T ZAWADZKI J. inż. górn. Zastoso-
 wanie systemu Taylora w górnictwie
 (Wilh Pieper „Taylorsystem—Litera-
 tur“ Halle (Saalle). 1922). 600 sł.

„TECHNIK”

Dwutygodnik poświęcony sprawom
górnictwa, hutnictwa,
przemysłu i budownictwa.

Redakcja i Administracja: Katowice, Ligonja 30. II p.
tel. 30-90 P. K. O. Nr. 305.249.

Prenumerata roczna zł. 12.—, półroczna zł. 6.—, kwartalna zł.3.—

Numer pojedynczy 50 groszy.

KATALOG

KSIĄŻEK, CZASOPISM
I ODDZIELNYCH
BROSZUR z DZIEDZINY

„POLSKIEJ TECHNIKI”

WYDANYCH OD ROKU 1918 DO 31 GRUDNIA 1928

UKAZAŁ SIĘ
Z DRUKU NAKŁADEM
ZWIĄZKU
POLSK. ZRZESZ.
TECHNICZNYCH.

CENY OGŁOSZEŃ

Ogłoszenia są zamieszczane przed tekstem i za tekstem, włączając 1-ą i 2-ą stronę okładki.

Ceny wynoszą w złotych

		1 raz	2 razy	3 razy	6 razy	12 razy
za	1/1 str.	140	270	390	750	1400
"	1/2 "	85	170	250	480	930
"	1/4 "	55	100	150	290	570
"	1/8 "	30	60	88	172	335
"	1/16 "	18	34	50	83	105

Ogłoszenia na trzeciej stronie okładki 25% drożej, na ostatniej stronie okładki 50% drożej. Specjalnie zamawiane miejsca 20% drożej

Za papier specjalnego koloru zwykłej grubości dolicza się 25% za papier grubszy pocztówkowy dolicza się 150%

Ceny powyższe obowiązują do czasu ogłoszenia zmian w „Wiadomościach”.

Wymiar jednej strony wynosi 155 × 170 mm „Wiadomości” wychodzą we wtorki co tydzień.

Zgłaszanie ogłoszeń winno być conajmniej na tydzień przed terminem wyjścia.

DEKLARACJA

Ja, niżej podpisany (nazwisko lub firma) .....

zamawiam niniejszem ogłoszenie w „Wiadomościach Z. P. Z. T.”, na następujących warunkach:

- 1) Format ogłoszenia .....
- 2) Razy .....
- 3) Czas powtarzania .....
- 4) Miejsce, w którym pożądanę jest umieszczenie ogłoszenia .....
- 5) Ilość klisz do ogłoszenia .....
- 6) Cena zł. ....
- 7) Specjalne uwagi: .....

Podpis .....

Do Redakcji

„WIADOMOŚCI ZWIĄZKU
POLSKICH ZRZESZEŃ TECHNICZNYCH“

W A R S Z A W A

ul. Czackiego 3/5

(Początek patrz 2 str. okładki).

Zebranie Koła b. wych. Karlsruhe „Związku Filistrów Gdańskiej Korporacji Z. A. G. „Wisła”, odbędzie się w dn. 10 maja b. r. o godz. 8.30 wiecz. w sali IV.

Porządek dzienny: 1. Odczytanie protokołu z poprzedniego zebrania. 2. Pogadanka kol. Nowakowskiego „Wszechświatowy kryzys w cukrownictwie”. 3. Spotrzeżenia z wystawy lipskiej zakomunikuje K. Bukowski. 4. Komunikaty i wnioski Prezydjum. 5. Wolne wnioski i interpelacje. 6. Kolacja. Sz. Koledzy proszeni są o zakomunikowanie pod adresem kol. Wyganowskiego, Warszawa, Ordynacka 6, swego ostatniego adresu i stanowiska ze względu na to, że Prezydjum wyda nową listę członków.

III. DZIAŁ INFORMACYJNY

POSADY WAKUJĄCE:

- 30—W Warsz. Okr. Izbie Kontroli wakuje posada Referenta w wydziale kolejowym. Reflektujący na tę posadę inżynier winien wykazać się służbą na kolejach polskich, ewent. zaborczych w dziale drogowym i w szczególności na linii.
- 32—Poszukiwany jest kandydat do objęcia posady Nauczyciela Fizyki i Matematyki w Szkole Technicznej na prowincji. Oferty nadsyłać do Kancelarii Stow. pod nr. 32.
- 34—Filja Wojsk. Zakł. Zaop. Int. i Tab. w Brześciu n/B. reflektuje na zaangażowanie jednego Inżyniera obeznanego z elektrotechniką i działem maszynowym, posiadającego conajmniej 3-letnią praktykę.
- 36—Dnia 1 sierpnia 1930 r. będzie do objęcia w Magistracie m. Pińska posada Rzecznik Techniczny, przez osobę posiadającą kwalifikację w myśl art. 361 i uprawnienia budowlane wg. art. 387 Prawa Budowlanego. Wynagrodzenie: pobory urzędnika państwowego VII kat. pracy i 15% dodatek komunalny. Petent winien posiadać kilkunastoletnią praktykę budowy domów, dróg i instalacji elektrycznej. Podania, do których należy dołączyć życiorys i referencje, należy kierować do p. Prezydenta m. Pińska.
- 38—Energicznego Inżyniera z praktyką w konstrukcjach żelaznych (projekty) i z pewnym wyrobieniem handlowem poszukuje Wytw. Art. Techn. Stanowisko zupełnie samodzielne, pożądana jest więc pewna gwarancja lub poważne referencje.

POSZUKUJĄ PRACY:

- 55—Inżynier-Mechanik, lat 41, doświadczony konstruktor i organizator z długoletnią praktyką warsztatową i biurową zagranicą i w kraju, poszukuje odpowiedniej posady. Może wprowadzić nowe modele w dziale pomp i wentylatorów odśrodkowych, turbin wodnych. Obejmie stanowisko inżyniera doradcy tych działów.
- 57—Elektrotechnik absolwent Wyższej Szkoły im. Wawelberga i Rotwanda z 3-letnią praktyką przemysłową poszukuje posady.
- 59—Technik-Mechanik (lat 35) warsztatowiec z dobrą gruntowną praktyką w budownictwie i remoncie parowozów oraz maszyn okrętowych, ostatnio od 7 lat wermistrz nowoczesnej fabryki Portland-Cementu, pełen energii i zamiłowania w swoim fachu, pragnie zmienić posadę — najchętniej w przemyśle metalowym.
- 61—Inżynier-Mechanik, lat 33, energiczny i dobry organizator z kilkuletnią praktyką na samodzielnych stanowiskach w zagranicznych przedsiębiorstwach, z gruntowną znajomością branży samochodowej poszukuje odpowiedniego stanowiska.
- 63—Inżynier-Mechanik, dzielny fachowiec, z praktyką warsztatową, pełen inicjatywy i energii, obeznany z nowoczesnymi metodami naukowymi pracy, gwarantuje zwiększenie produkcji — przyjmie posadę od zaraz.

WYSZEDŁ Z DRUKU
SPIS CZŁONKÓW

Stowarzyszeń Technicznych
należących do

ZWIĄZKU

POLSKICH ZRZESZEŃ TECHNICZNYCH

Członkowie Zrzeszonych Towarz.

NABYC MOGĄ
W KANCELARJI ZWIĄZKU

W CENIE 10 ZŁ.

ZA PRZESYŁKĘ DOLICZA SIĘ 1.— ZŁ.

CENA KSIĘGARNI 25 ZŁ.